

LAKIVALIOKUNTA 21.3.2017

Asiantuntijalausunto

HE 270/2016vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Raahe ja Raahen seutukunta on yksi niistä harvoista seuduista, johon ollaan parhaillaan laatimassa positiivisen rakennemuutoksen ohjelmaa. Raahen ja Raahen seutukuntaan on Raahen ja Pyhäjoen rajalle Hanhikiven niemeen muodostumassa aloitusvaiheessa oleva Euroopan suurin rakennustyömaa, Fennovoiman ydinvoimala. Raahen on päätetty sijoittaa myös Mustavaaran Kaivos Oy:n vanadiinitehdas. Nämä yhdessä antavat alueelle merkittävän kasvusykäyksen kerrannaisvaikutuksineen, tuleehan yksin voimala työllistämään parhaimmillaan 4 000 henkeä. Rakennushankkeet tuovat lisäksi mukanaan merkittävää palvelukysyntää myös ulkomaalaisten taholta.

Käräjäoikeus toimii nykyisessä muodossaan hyvin ja tehokkaasti. Asioiden käsittelyajat ovat valtakunnallisesti tarkasteltuna keskimääräistä lyhyempiä. Riita-asioiden sovintoprosentit ovat korkeita. Kirjallisessa menettelyssä ratkaistujen rikosasioiden osuus on huomattavasti yli 40 prosenttia. Kahdessa kansliassa toimiminen on vuosien myötä järjestetty siten, että siitä ei aiheudu ongelmia. Käytännöt on saatu yhtenäistettyä ja työmäärät kanslioiden välillä tasattua. Erikoistumista toteutetaan silloin, kun sen katsotaan olevan tarpeen. Työhyvinvoinnista huolehditaan. Yhteishenki ja työmoraali työyhteisössä ovat hyvät. Saatu asiakaspalaute käräjäoikeuden toiminnasta on ollut positiivista.

Käräjäoikeuden istunto- ja kansliatilat ovat ajanmukaiset sijaiten tarkoitusta varten suunnitellussa ja rakennetussa Alfred Kordelinin säätiön omistamassa talossa. Jo aiemmassa keskustelussa säätiö on ollut valmis tarvittaessa laajentamaan tiloja. Oikeustalo on erittäin hyväkuntoinen. Turvallisuustaso Raahen toimitiloissa on hyvä. Hallituksen esityksen mukaan uusia toimitiloja joudutaan rakentamaan käräjäoikeusverkoston karsimisen kautta. Tämä tulee aiheuttamaan lisää kustannuksia ja olemassa olevat hyvät ja uudenaikaiset tilat jäävät käyttämättömiksi. Tämä ei ole kestävää kehitystä.

Syyttäjänvirastolla, kihlakunnanvoudinvirastolla ja oikeusaputoimistolla on omat toimitilat Raahessa.

Raahen kansliassa työskentelee 3 käräjätuomaria, 2 haastemiestä ja 8 käräjäsihteeriä, yhteensä 13 henkilöä. Istuntosalissa järjestetään runsaasti istuntoja.

Tilastoista koottuina asiamäärät 1.1. - 28.11.2016 ovat olleet seuraavat:

Varsinaiset rikosasiat

- jaettu kolmelle käräjätuomarille (asemapaikka Raahen kansliassa)
- 191 rikosasiaa
- ratkaistu 204 rikosasiaa

Saapuneista rikosasioista noin puolet on kirjallisessa menettelyssä käsiteltäviä rikosasioita, joiden osalta alueellista jakaantumista ei pysty määrittämään käsillä olevista tilastoista. Kaikkien kirjallisessa menettelyssä käsiteltävien rikosasioiden valmistelu tapahtuu Raahen kansliassa. Viime aikoina työmäärien tasoittamiseksi Raahen kanslian käräjätuomarit ovat istuneet jonkin verran myös Ylivieskan alueen asioita.

Laajat riita-asiat

- jaettu kolmelle käräjätuomarille (asemapaikka Raahen kansliassa)
- 36 asiaa
- ratkaistu 37 asiaa

Avioeroasiat (valtaosan käsittelevät käräjäsihteerit) on keskitetty Raahen kansliaan, saapunut Raahen kansliaan 237.

Hakemusasioista valtaosan käsittelevät käräjänotaarit, saapunut Raahen kansliaan 84.

Jos summaarinen velkomusasia tai käräjänotaarin käsittelemä asia riitaantuu, asia jaetaan alueperiaatteen mukaisesti joko Ylivieskan tai Raahen kanslian tuomareille.

Käräjäoikeuden toimintaa tukemassa Raahessa on yksi harvoista poliisiasemista (Seinäjoki, Kokkola, Kotka, Hämeenlinna ja Raahen), joka täyttää sisäministeriön poliisiasemille asettamat rakennusvaatimukset ja on rakennuksena uusi. Rakennuksessa on nykyaikaiset pidätettyjen tilat turvalaitteineen ja modernit vangitsemisoikeudenkäyntitilat. Poliisiaseman yhteydessä toimii ulkomaalaistutkintayksikkö, joka palvelee mm. Ruukin (Siikajoella) ja Raahen vastaanottokeskuksiin sijoitettuja. Ulkomaalaistutkintayksikössä aloitti marraskuussa 2015 työskentelyn viisi tutkijaa. Raahen poliisiaseman pidätettyjen tilat mahdollistavat myös pidempiaikaisen säilytyksen. Hallituksen esityksen mukaan poliisivankilat sijoittuisivat käräjäoikeuspaikkakunnille, mikä helpottaa vangittujen asioiden käsittelyn järjestämistä. Myös tämä seikka tukee kanslia- ja istuntopaikan säilyttämistä Raahessa.

Palvellakseen kasvavia tarpeita mm. ilmenevän kansalaistottelemattomuuden johdosta ja turvatakseen ydinvoimalatyömaan poliisi on sijoittanut Raahen kolmen henkilön lisäresurssin. Nämä tapahtumat lisäävät myös oikeuskäsittelyjä alueella.

Raahen kaupungin velkaneuvonnan toimialueella asuu n. 91 400 asukasta ja siihen kuuluvat seuraavat kunnat: Hailuoto, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Pyhäjoki, Raahen, Siikajoki, Siikalatva, Tyrnävä, Utajärvi ja Vaala. Viime vuonna Raahen velkaneuvonta toimitti käräjäoikeuteen 100 velkajärjestelyhakemusta sekä muita hakemuksia ja selvityksiä yli 80. Velkaneuvonta toimii yhteistyössä Ylivieska-Raahen ja Oulun käräjäoikeuksien kanssa jakaen asiat puoleksi näiden kesken. On tärkeää, että velkaantuneet hakijat voivat asioida käräjäoikeudessa ja sen istunnoissa omalla tai lähipaikkakunnalla Raahessa matkustamatta pidemmälle, mikä helpottaa myös velkaneuvontaa.

Oikeudenhoitoa tukemassa Raahessa toimii Raahen seudun ulosottovirasto toimialueena koko maakunnan eteläosa, maistraatti, oikeusaputoimisto edunvalvojineen sekä Oulun syyttäjänviraston Raahen palvelutoimisto, jotka toimivat nykyaikaisissa Kruununkirjurissa yhdessä poliisilaitoksen kanssa sekä edellä mainittu velkaneuvonta. Käräjäoikeuden oikeustalo, että Kruununkirjuri ovat vuokratut pitkäaikaisilla vuokrasopimuksilla yksityisiltä (oikeustalo Alfred Kordelinin säätiöltä).

Lisääntyneen palvelutarpeen vuoksi osa viranomaisista perustaa myös palvelupisteen voimalan työmaa-alueelle.

Raahen kaupunki on Pohjois-Suomen teräs- ja konepajateollisuuden keskus ja Pohjois-Pohjanmaan toiseksi suurin kaupunki (25 359 asukasta), jossa syntyvyys ylittää kuolleisuuden. Ylivieskassa on 14 991 asukasta.

Välimatkat ovat pitkiä. Ylivieskasta on Ouluun 130 kilometriä ja Raahesta Ouluun 76 kilometriä. Raahesta on Ylivieskaan noin 100 km. Pisin etäisyys käräjäoikeuden nykyisen tuomiopiirin laita-alueelta Ylivieskaan on noin 120 kilometriä ja Ouluun noin 200 kilometriä.

Kanslian lakkauttamisen seurauksena henkilökunta joutuisi matkustamaan paljon. Muutto ja siihen liittyvä asumiskustannusten lisääntyminen huolestuttavat henkilökuntaa. Raahen alueella asuvien ihmisten asiointimatkat käräjäoikeuden kansliaan ja istuntoihin pitenisivät merkittävästi, jos he Raahen sijasta joutuisivat asioimaan Ylivieskassa tai Oulussa. Julkisia kulkuvälineitä käyttäen liikenneyhteydet Raahesta Ylivieskaan ovat huonot, eivätkä ne ole erityisen hyvät myöskään Raahesta Ouluun. Rikosasioden osalta tästä saattaa aiheutua huomattavia lisäkuluja johtuen poissaolojen aiheuttamista istuntojen peruuntumisista. Ylivieskan nykyisissä istuntotiloissa istuntojen määriä ei ole mahdollista lisätä merkittävästi.

On huomattava, että lyhyellä aikavälillä Raahen kansliassa suoritettun asiakaskäyntiseurannan perusteella ei voi tehdä kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Kanslian asiakaskäyntien ja istuntojen määriin vaikuttaa se, miten käräjäoikeus on organisoinut toimintansa. Määrät eivät kerro suoraan kanslian ja istuntopaikan tarpeesta tai tarpeettomuudesta.

Toteamme, että Raahessa tulee säilyttää oma käräjäoikeuden kanslia sekä istuntopaikka. Pidämme perusteltuna, että tuomioistuinpalvelut turvataan jatkossakin Raahessa. Kansalaisten oikeusturva ei saa vaarantua valtion keskittämispolitiikan linjausten myötä. Myös maantieteelliset syyt puoltavat Raahessa omaa kanslia- ja istuntopaikkaa, sillä oikeudellisten palvelujen saatavuus on vaarassa muuttua osan kansalaisten kohdalla liian haastavaksi. Myös kustannukset kasvavat. Tuomioistuinverkoston tulee olla riittävän kattava.

Myös muut lakimiespalvelut ovat vaarassa kadota muilta kuin tuomioistuinpaikkakunnilta käräjäoikeusverkoston supistumisen myötä, mikä johtaa oikeuden ja palvelujen saamisen epätasapuolisuuteen ja vaarantaa kansalaisten oikeusturvan.

Hallituksen esityksessä todetaan, että käräjäoikeudet muodostuisivat henkilöstö-, asia- ja väestömäärältään nykyistä tasakokoisemmiksi. Käytännössä näin ei kuitenkaan tule tapahtumaan.

Raahen on kehittyvä, kasvava ja elinvoimainen teollisuuskaupunki, jonka palvelutarjontaa ei pidä heikentää. Alueen väestön ja käynnistyvän suurhankkeen tuoman ja siihen kerrannaisvaikutuksena tulevan palvelutarpeen huomioiden Raahen kaupunki pitää välttämättömänä säilyttää käräjäoikeuden kanslia ja istunto toiminta Raahessa ja kehittää sitä täällä nykyaikaisissa hyvissä tiloissa. Vähintäänkin istuntopaikan säilyttäminen Raahessa on välttämätöntä ja perusteltua. Näin valtiovalta omalta osaltaan tukee ja mahdollistaa käynnistyvää positiivista kasvusykäystä. Samoin kaupunki pitää välttämättömänä säilyttää ja kehittää oikeushallinnon, maistraatin, Raahen poliisilaitoksen, työvoima- ja verohallinnon kokonaisuutta alueen väestöä palvelevana toimintana huomioiden, että Fennovoiman ydinvoimalaitoksen suurhankkeen rakentaminen on edellyttänyt jo nyt erityistoimia, vaikka hanke on vasta käynnistymisvaiheessa. Tulevaisuudessa erityistoimien tarve tulee entisestään lisääntymään.

Raahessa 20. päivänä maaliskuuta 2017

RAAHEN KAUPUNKI

Ari Nurkkala
kaupunginjohtaja

Leena Mikkola-Riekkinen
kaupunginlakimies